

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravnistvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. Vabilo. — O zvezi slovenskih učiteljskih društev. — O gluhonemih. — Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk. — Hišna goba. — Poziv. — Dopisi. — Razne stvari. — Inserati.

Vabilo na naročbo za 1888. leto.

S pričujočo številko završuje „Popotnik“ 8. leto svojega potovanja, ter se pripravlja z novimi močmi na težavno pot v devetem letu.

Pred vsem se zahvaljuje danes svojim blagim podpornikom in sotrudnikom ter jih vljudno vabi, da mu blagovolijo pomagati tudi naprej izvrševati svoje važno in težavno nalogo ter mu privabiti še mnogo novih blagih podpornikov.

Kakor do sedaj bode „Popotnik“ tudi v prihodnje zvesto pomagal orati ledino narodnega šolstva ter buditi in pospeševati narodno in stanovsko zavest med slovenskim učiteljstvom. Ob enem bode gojil tudi mejsebojno bratovsko vzajemnost in vselej podpiral oni del našega učiteljstva, ki teži po združenju vseh slovenskih tovarišev v osredno učit. društvo, katero ima biti sredotočje našega duševnega gibanja. „V slogi je moč!“ Kdor je tega prepričanja, naj se oklene „Popotnika“ ter ž njim dela v prid narodnega šolstva in učiteljstva njegovega!

„Popotnik“ izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca in stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

Spisi in dopisi naj se blagovolijo dopošiljati uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravnistvu.

Tiste p. n. gg. naročnike, ki so še kaj naročnine dolžni, vljudno prosimo, da bi ob novem letu ta dolg blagovelili poravnati.

Uredništvo in upravnistvo.

O zvezi slovenskih učiteljskih društev.

(Govoril Fr. Kocbek pri zborovanju celjskega učiteljskega društva dne 2. novembra t. l.)

(Konec.)

1. Prvič je največ zakrivila, recimo odkritosrčno brez ovinkov, kakor se mej možmi spodobi, malomarnost, ali da govorim z Freuensfeldom, nezrelost slovenskega učiteljstva. Ta piše v 12. štv. „Popot.“ 1. 1887, sledeče: „Kaj je krivo, da smo še vedno pri predlogu? Marsikaj! Vendar glavni razlog je slo-

venskega učiteljstva nezrelost! Da, da nezrelost, ki se zrea v mnogih podobah. Treba nam prve možate zrelosti, kakoršne vidimo pri kolegih druge narodnosti!“

2. Drugič je pri nas zakrivila mnogo neka bojazen ali strahopetnost. Kakor slovenski narod v obče tako se nalik temu tudi naš stan rad tlači; za naše zahtevanje se nikdo ne zmeni. In tako je menda prišlo, da mnogo učiteljev pred vsakim činom neodločno gleda na levo, na desno; povprašuje, kaj bo rekel ta, ali se ne zamerim unemu. To mora drugače postati. Treba nam je večje močatosti, večje energije. Kar za dobro spoznamo, za tem težimo vselej dosledno, da svojo namero tudi dosežemo. Mi slovenski učitelji imamo poleg svojih dolžnosti tudi pravice svoje, katerih posluževati se do zadnje pičice bodi naj sveta dolžnost naša. Energično postavimo se v bran, krepko zavihtimo „uma svitli meč“, kadar se napada naš stan, kadar se tepta naša čast, naš ugled. Ako bodemo vselej in vsi trdno stali, kakor skala na braniku naših pravic, sigurno bode naš napor vspesen ter učiteljstvu našemu koristen.

3. Največji vzrok, da se slovensko učiteljstvo ni še zamoglo zjediniti, pa je nejedinstvo učiteljev v tem, na kakošen način doseči združenje. Tu nadvladuje zlasti dvoje mnenje. Nekaj učiteljev, osobito kranjski, bi rado imelo, da se „Slov. učit. društvo“ razširi čez vse pokrajine slovenske; drugi so pa za to, da se vsa obstoječa okrajna učiteljska društva združijo v jedno zvezo. Sedaj si pa oglejmo to dvoje mnenje nekoliko natančneje.

„Slov. učit. društvo“ v Ljubljani, katero doslej hoče zastopati interese vsega učiteljstva našega, šteje kakih 150 članov. To društvo priredi vsako leto jedno zborovanje, katerega se udeleži v najugodnejšem slučaju do 50 udov. Kako korist pa imajo učitelji od tega društva? Jako malo. Kdor je član društva sme biti prisoten pri enkratnem letnem zborovanju. Zato pa plača 1 gld. letnine, za kar ima zavest in uverjenje, da je pod streho in varstvom „Slov. učit. društva“. Res je sicer, da je to društvo v novejšem času jelo tekMOVATI z „Narodno šolo“, izdaviš jedno knjigo za mladino in nekaj drugih stvari. Vendar se to vse hyale vredno početje ne bode tako nadaljevalo, kakor bi bilo želeli; na ta način ne bomo dobili organizovane knjižnice mladinske. Sploh take knjige bi ravno z istim vspehom lahko izdaval vsako okrajno učiteljsko društvo. Pa pustimo književno delovanje tega društva. Omenim naj le še, da se kranjski učitelji večidel trdno držijo tega društva; to jim je, rekel bi idejal združenja našega.

Vselej, kadar je govor o zjedinenju učiteljstva, zavrnejo te, saj imamo „Slov. učit. društvo“; komur je mar do združitve, naj pristopi k temu društvu — pa mirna Bosna!

Vprašam le še, ali je to društvo dovolj našemu stanu, ali je s tem rešeno že tolikrat naglašeno zjedinenje? Mislim, da nikakor ne. „Slov. učit. društvo“ je po mojem nemerodajnem umenju le lokalnega pomena ter bi mu bolje pri-jalo resnično ime „ljubljsko učit. društvo“, ali če hočete „kranjsko učiteljsko društvo“. —

Štajerski, primorski in še drugi učitelji želijo si pa nasprotno zvezo vseh učiteljskih društev nalik jednaki češki, hrvaški in nemški zvezi. In to je pravo stališče. Okrajnih učiteljskih društev nam je treba za vsaki okraj. Ta društva

naj stopijo potem v zvezo, da zamorejo zajedno, solidarno postopati v prosep našega šolstva kakor tudi v korist našega stanu samega. Da imajo učitelji od mesečnih zborovanj okrajnih učiteljskih društev več koristi, kakor od jednega letnega zborovanja „Slov. učit. društva“, je pač očitvidno. Zveze slov. učit. društev potrebujemo tedaj, ne pa jedno veliko društvo.

Isto izraža tudi pristavek „Popotnikovega uredništva“ „Popotnik“ 1887, štv. 11, str. 164. Ta slôve: „Da se imenitnost in velevažnost učiteljskih društev mej našimi sostanovniki pri Slovencih vse premalo čisla in uvažuje, nam je dokaz kaj pičlo število takih društev, zlasti na Kranjskem. Koliko več bi se gledé narodnega šolstva pa tudi z ozirom na gmotno stanje učiteljstva morebiti že doseglo, ko bi še včasih, zlasti o važnejših vprašanjih vse slovensko učiteljstvo povzdignilo skupno svoj glas! Bilo bi pa to le tedaj možno in tudi vspešno, ko bi bilo vse slovensko učiteljstvo organizovano v skupno učiteljsko zavezo, kakor jo imajo bratje Hrvati v Zagrebu in Čehi v Pragi. Da nas v tej zadevi naše politično-administrativne razmere ovirati ne morejo, nam svedoči „Deutsch-österreichischer Lehrerbund“. Treba je poleg vzajemne družljivosti le še nekaj resne volje in požrtovalne delavnosti nekaterih merodajnih zaupnih tovarišev.“

Sigurno ne trdimo smelo, ako rečem, da je večina slovenskega učiteljstva za tako zjedinjenje — za zvezo vseh slovenskih učiteljskih društev. Le tako bomo zares združeni.

Tu naj še omenim nekaj gledé sedeža namerovane zveze. Vsakemu je znano, da neugodni položaj Slovencev v politično-administrativnem oziru zahteva, da smo centralisti. Bela Ljubljana, metropola naša, postala je središče vsem težnjam našim. Tu je naravni sedež vsem večjim društvom in drugim podjetjem. Tako mora tudi biti. Ljubljana, ležeča v osredju vseh slovenskih pokrajin, mora biti in ostati centrum, kjer se sredotočijo vse težnje naše, od koder naj bi se širil národni duh in sploh vsak blagodejen vpliv v posamezne kroge in sloje narodove. Kaj naravno tedaj, da je tudi naši bodoči zvezi pravi sedež le-tù. Ako pa to vsled male navdušenosti, katero kažó kranjski učitelji za našo stvar, ne bode možno vresničiti, našla bode zveza svoje bivališče tam, kjer stanujejo možje, ki delajo neumorno v dosego postavljenega si cilja. Pa vse to pokazala bode bodočnost. —

Omenil sem že, da je javno mnenje največ za zvezo slovenskih učiteljskih društev. Treba je torej samo že obstoječa društva združiti v zvezo, h kateri še pozneje pristôpijo nova društva, katera naj bi se osnovala za vsaki šolski okraj. To je občni predlog, katerega je naglaševalo že več učiteljev; žal, pa se nikdo ni našel, ki bi dejanski pospešil oživotvorenje naše namere. Že „Pedagogiško društvo“ mislilo se je lotiti tega dela; drugi so zopet predlagali, naj „Slov. učit. društvo“ kaj stori; ali ni jedno ni drugo ni storilo nič.

Da se pa vendar naše želje vresničijo, kajti pisanje po naših listih ne pomaga nič, predlagam, naj vzame osnovanje zveze slovenskih učiteljskih društev naše celjsko društvo v roke, kar mu bode sigurno v čast. Mislim pa, da bi se dalo to na sledeči način izvršiti: Naše društvo izvoli odbor, obstoječ iz treh članov, kateri vodi vso zadevo tako dolgo, dokler se v istini zveza ne osnuje. Ta odbor obrne se pred vsem do vseh obstoječih učiteljskih društev,

katera naj mu javijo, ali so voljna vstopiti v zvezo ali ne. Slovensko učiteljstvo naj vzpodbuja, da osnuje okrajna društva povsodi, kjer jih še ni. „Slov. učit. društvu“ se nasvetuje, naj postane lokalno društvo ter uvede mesečna zborovanja. Odbor še izdela provizorična pravila nalik pravilom drugih enakih zvez ter jih pošlje vsem društvom, ki so za zvezo, da jih pretresujejo. O svojem delovanju poroča naj odbor včasih našemu društvu in našim novinam. Ko je odbor pismeno dogovore završil in celo stvar rešil, skliče drugo leto ob ugodnem času občno zborovanje, pri katerem se zveza definitivno ustanovi in v redni tir spravi. Tako menim, boše se namera naša najhitreje oživila. Dal Bog in sreča junaška!

Današnjega govora pa ne vem boljše skleniti, nego z iskreno željo in nado, da se vsi častiti tovariši, danes tu zbrani, udeležé prihodnje leto zdravi in veseli prvega zborovanja zveze slovenskih učiteljskih društev.

O gluhonemih.

(Konec.)

C. Glagoli.

Glagole, ki zaznamenujejo kako djanje (gibanje, premikanje), je gluhonememu učencu še lože tolmačiti kakor pridevnike. Seveda ne Bog si ga ve v kolikih oblikah, ampak samo v eni, namreč obliki sedanjikovi, tretja oseba ednine, — stoji, leži, sedi.

Učitelj postavi učenca, da ravno stoji; poleg njega stol, številni stroj, stojalo. Na učenca in zraven njega stoječe reči zroč, napiše s vprašalnim telokretom na tablo „kaj dela?“ in spodaj s prikimom „stoji“. Potem pa koj stavek: Učenec stoji. Da postane pojem „stati“ še bolj jasen, položijo se prej stoječe reči na tla, da bodo ležale, in učencu se tolmači, da ne stojijo več.*)

1. Posamni glagoli.

leži, sedi, kleči, gre, hodi, skače; gleda, tiplje, voha, okuša; jé, pije; piše, riše, računi, poje, misli; nese, vleče, tiši; šiva, plete, kačka, gladi, pere; laja, mijavka, razgeta; tuli, mrmra, kokoče, golči; piha, teče.

2. Glagoli v stavkih.

Kaj dela?

Vaja.

Učitelj piše.

Žanjica žanje.

Jagnje skače.

Kdo?

Kaj?

dela?

Vaja.

Krt rije.

Tič leti.

Voz ropoče.

Naloge.

a) Osel —.

Riba —.

Ura —.

b) — moli.

— spi.

— skače.

*) Dalje ne bom več kazal, kako je obravnavati vsako vajo, po tem, kar sem do tukaj sem razkazoval, bo učitelj sam našel pravo pot.

Naloga.

Kaj dela deček? Kaj dela deklica? Kaj dela hlapec? Kaj dela perica?
Kaj dela svinja? Kaj dela žaba? Kaj dela bučela? Kaj dela črv? Kaj dela
veter? Kaj dela potok?

Naloga.

Kaj ne dela?

- a) — ne jezdi.
— ne orje.
— ne kosi.

- b) Krojač ne —
Čevljar ne —
Mlinar ne —

Kaj ne dela, kaj dela?

Vaja:

Gospod ne sedi, gospod hodi. Gospa ne joče, gospa poje. Dete ne spi,
dete bedi.

Naloga.

- a) — ne hodi, — jezdi. — ne orje, — vlačí. — ne seka, — vrta.
b) Volk ne —, volk —. Petelin ne —, petelin —. Bučela ne —, bučela —.

Kdo?

Naloga.

— seka, reže, obla, žaga, vrta. — kuha, umiva, pere, šiva, lika. — pase,
poje, žvižga, piska, poka.

Kaj (vse) dela?

Naloga.

Učitelj stoji, —, —, —, —. Učenec sedi, —, —, —, —. Učenka misli,
—, —, —, —.

Kdo ali kaj je kje?

Našteti, kdo ali kaj je kje, bo učenec hitro znal, n. pr.

Kdo }
Kaj } je v šoli?

Vaja.

V šoli je učitelj, učenec, učenka, tabla, miza — — — —. Ravno tako
naštevaj učenec, kdo ali kaj je v sobi, kuhinji, kleti, hlevu, cerkvi, postelji, gozdu.

Kaj ima?

Odgovarjati na vprašanje „kaj ima?“, je zāto nekoliko težje, ker se mora
staviti toživnik. Treba je tedaj vaje te vrste učencu predpisati, da jih večkrat
prepiše in si tožilnikove oblike zapomni; še le po večkratnem prepisu bo mogel
napisati jih na pamet brez pomoči.

Vaja.

a) Kaj ima miza?

Miza ima ploščo, 4 noge, miznico, ključavnico, ključ.

b) Kaj ima soba?

Soba ima 3 stene, —, —, —, —, —, —.

Naloge.

Slično se odgovori, kaj ima peč, omara, stol, nož; klobuk, suknja; plug, voz; hiša, cerkev; človek, konj, tič.

Iz česa je kaj?

Vaje na vprašanje „iz česa?“ delajo zaradi rodivnika iste težave, kakor vaje na vprašanje „kaj ima?“ zavoljo toživnika. Zategadel se bodo morali ravno tako obravnavati, kakor one, namreč, da se učencu najprej predpišejo, on jih prepiše, in pozneje še le z glave napiše.

Iz česa?

Vaja.

Miza je iz lesa. Rezilo je iz železa. Krajcar je iz bakra. Desetica je iz srebra. Prstan je iz zlata. Kupica je iz stekla. Zvezek je iz papirja. Peč je iz gline. Suknja je iz sukna. Srajca je iz platna. Črevelj je iz usnja.

Naloga.

a) — je iz lesa.

b) Četertak je —.

— je iz železa.

Vrč je —.

— je iz srebra.

Kapa je —.

Naloga.

Iz česa je omara? Iz česa je skleda? Iz česa je šipa? itd.

Iz česa ni.

Vaja.

Suknja ni iz platna. Srajca ni iz sukna. Klobuk ni iz usnja. Sekira ni iz lesa. — Naloge.

Iz česa ni, (ampak) je?

Vaja.

Klop ni iz železa, je iz lesa. Steklenica ni iz gline, je iz stekla. Dvajsetica ni iz bakra, je iz srebra itd. — Naloge.

Več vrst vaj in nalog ne bodem navajal. Če bi jih pa znabiti učitelju zmanjkalo, kar bi se utegnilo zgoditi tedaj, ako bi se učitelj posebno rad in mnogo bavil z gluhonemim otrokom, ako bi ga dom v njegovem prizadevanju krepko podpiral, in če bi otrok 3 — 4 leta v šolo hodil, naj si sam drugih primernih sestavi. Lahko obravnavati bi še bili n. pr. osebni zaimki jaz (vsak kaže na se) ti (se kaže na osebo, ki je pred nami) on, ona, ono (se stavijo namesto samostavnikov); potem dvojina in množina pri samostavniki, pridevniki in glagolih. To bi dalo obilo vajne tvarine.

Da se obravnavana tvarina učencu ne raztroši in razgubi, da se bo mogla večkrat za nalogo rabiti, da jo bo mogoče ob pripravnem času ponoviti in da bo mogel dom sodelovati, morala se bo tvarina vpisavati učencu v posebno knjižico, katero rabi v šoli in jo naj jemlje tudi na dom. Vsaki vrsti vaj odmeri naj se v tej knjižici poseben oddelek tako, da je n. pr. prvih 5 listov za samostavnike, drugih 10 za pridevnike, spet drugih 10 za glagole itd.

Posebne važnosti je v teh „jezikovnih“ vajah ponavljanje. Bolj kakor drugod velja tukaj pravilo: Ne prej novega, dokler staro ne ide, in ko greš k novemu, ponovi staro.

f) Vežbanje glasa.

Glas učitelj gluhonememu učenca vežba in govorila uri, ako seže pri-
lično po tem ali onem glasu in zahteva, da ga izgovarja otrok zdaj kratko,
zdaj dolgo, zdaj krepko, zdaj rahlo. Ko že zna več glasov izgovarjati, skuša
naj jih med seboj vezati, bodi si v samovoljne skupine, ali v zloge in besede.
Besede so z ozirom na njihov pomen učenca še raztolmačiti. Vrh tega je učiti
in vaditi otroka, da bo znal po črkah in od ust brati, kar vé izgovarjati.

Ako bi znabiti prišel učitelj v tem pouku do takih besed, katere bi se
dale poleg telokretov za sporazumevanje z otrokom porabiti, recimo ata, mama,
papa, baba, bob, luč, mož itd., naj se jih učitelj v občevanju z malim gluho-
mutcem dosledno poslužuje in zahteva, da jih tudi on rabi.

To je sedaj vse, kar se gledé vežbanja glasa in govoril naj stori. Da bi
učitelj v ljudski šoli redno izvajal glase gluhonemu otroku ter ga sistematično
učil glasovnega jezika, se niti ne tirja, niti ne priporoča. Če bi bil učitelj tudi
toliko požrtvovalen, da bi hotel učiti gluhomutca govoriti, se mu to naravnoč
odsvetuje, ker je redno poučevanje v glasovnem jeziku, zlasti izvajanje in
spajanje glasov tako težko, da more v tem le tisti uspešno poučevati, kateri je
v kaki gluhonemnici ta pouk opazoval ter se je sam v njem vadil in uril.
Celo večletnega vežbanja je treba, prej ko postane učitelj spreten v izvajanju
in spajanju glasov ter v uvajanju učenca v glasovni jezik. Kar se v tem počet-
nem pouku iz glasovnega jezika, čisto posebno v izzivanju in združevanju gla-
sov greši, se navadno še v gluhonemnici ne more več popraviti; in če se tudi
kaka napaka popravi, stane učitelja strokovnjaka tako popravljanje napak mnogo
več truda in časa, kakor da bi tisto stvar novo učil.

Ljudski učitelj naj tedaj svojega gluhonemega učenca seznani le s takimi
glasi, katere dobi iz njega popolnoma čiste in jasne; če je kateri za-
molkel, naj ga rajši pusti. Spaje glasov vadi naj tudi le take, katere dobro
stečejo, ako se glasi ne izlivajo čisto in brez spodtike drug v drugega, je
boljše, da v istem združevanju neha.

Mnogokrat da gluhonem otrok v prostem občevanju s svojimi součenci
kak čist jezikoven glas od sebe. Po takem glasu je kar seči ter otroka nava-
jati, da ga večkrat zaporedoma izgovori in si ga zapomni.

Ker pa ni učitelj vsakokrat prisoten, da bi mogel glas slišati in od otroka
zahtevati, da ga ponovi, naj stori to po njegovem navodu kateri izmed večih
polnočutnih otrok; seveda je treba poprej malega gluhomutca poučiti, da se ne
bo obotavljal, ampak hitro storil, kar zahteva v takem slučaju od njega njegov
večji součenec. Enako je gluhonem otrok z ozirom na glase, ki jih da od sebe
doma, opazovati ter navajati, da si prave zapomni.

K koncu hiteč, priporočim še enkrat učiteljem gluhoneme otroke in gluho-
mutce sploh. Usmilite se jih, bodite jim skrbni učitelji in odgojitelji, svetovalci
in zagovorniki; Bog vam bo povrnil, kar ste jim dobrega storili!

Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk.

Iz latinskega jezika preložil prof. Fr. Brežnik.

(Dalje.)

Poglavje 6.

Slovniška pravila.

Tudi govorjenje se drži posebnih pravil, kakor pisanje. Govor ima za podstavo pravilnost, starost, veljavnost in navado. Pravilnost nam kaže zlasti analogija, včasih tudi etimologija. Staro nam se prikupi po neki, rekel bi častivredni vzvišenosti. Veljavnost prihaja navadno od govornikov in zgodovinarjev; kajti pesnike izpričava potreba merila, njim je vendar včasih, če tudi skladnost nobenemu od dveh izrazov ni nasprotna, eden izmed obeh ljubši od drugega, kakor n. pr. Imo de stirpe recisum, Aëriae quo conguessere palumbes, Silice in nuda in enako;¹⁾ dočim velja mnenje največih govornikov, kot pravilo in zmota kot častna za one, ki se po velikih vodjih ravnaajo. Pa navada je najbolj zanesljiva učiteljica govora ter je treba jezik rabiti, kakor denar, ki ima državnikov. Vse to pa zahteva bistroumno razsodbo, zlasti v analogiji, katero so prelagatelji iz grškega na latinsko prav natančno proportio (enakomerje) imenovali.

Ona kaže svojo moč v tem, da prispodablja to, kar je dvomljivo, podobnemu, o čemer se ne ugiba, negotovo pa z gotovim podpira. In to se zgodi na dvojni način: s prispodabljanjem podobnih besedij, posebno v končajih zategadelj se trdi, da se enosložne besede nimajo po tem pravilu ravnati, in s pomanjšavanjem. Prispodabljanje kaže pri imenih ali spol ali sklanjatev; spol tako, da je n. pr., če se prša ali je funis moškega ali ženskega spola, panis podobna beseda; sklanjatev, da se, če bi se dvomilo, ali je treba reči hac domu ali hac domo in domum ali domorum, prispodabljaajo besede domus, anus, manus. Pomanjšavna beseda pazi samo na spol, in tako kaže, da pri ravno istem primeru ostanem, funiculus, da je funis moškega spola. To isto pravilo prispodabljanja velja tudi za glagole tako, da opazi, če kdo po starem fervere s kratkim srednjim zlogom reče, da napačno govori, ker je pri vseh glagolih, ki se v indikativu na eo končujejo, tudi v infinitivu, če so e v srednjem zlogu vzprejeli, ta na vsak način dolg: prandeo, pendeo, spondeo — prandere, pendere, spondere. Nasproti pak, da tisti, ki se le na o končajo, da le imajo v infinitivu isti končaj kratki: lego, dico, curro — legere, dicere, currere, če tudi se pri Luciliji²⁾ bere:

Fervit aqua et fervet; fervit nunc, fervet ad annum. Toda z dovoljenjem vrlo učenega moža, ako misli, da je fervit onemu currit in legit podobno, naj bo svobodno pripomniti, da bi moral fervo reči, kakor lego in curro, kar se pa pri nas ne sliši. Pa to prispodabljanje ni pravo, kajti fervit je onemu servit podobno, in kdor se te analogije drži, mora fervire reči kakor servire. Prvotna oblika³⁾ se najde v časih iz izvodne, kakor se spominjam, da sem mnenje onih z dokazi ovrigel bil, ki so mene pokarali bili zaradi pepigi, ker sem bil ta gla-

¹⁾ Navedeni verzi so iz Vergila, Aen. XII., 208. Ecl. 69, 3, 1, 15.

²⁾ Lucilij je hotel s tem verzom povedati, da je fervet prihodnji, fervit sedanji čas. V starejši dobi so rabili glagol fervere raje po tretji konjugaciji.

³⁾ Prima positio je pri imenih nominativ, pri glagolih prva edninska oseba sedanjika v tvornem značilniku.

gol rabil; sicer so priznavali, da so najboljši pisatelji tako govorili, a vendar rekli, da raba ne dopušča, ker se prva oseba glasi *paciscor*, katera oblika je trpna, in v preteklem času *pactus sum* tvori. Pa jaz branim ne oziraje se na veljavnost govornikov in zgodovinarjev to besedo tudi z analogijo. Zakaj ker sem na dvanajsetih tablah bral: ni ita pagunt, sem tej besedi podobnost našel v cadunt; od tod se je, da-si zastarela, prikazala prva oseba pogo kakor cado, od koder je brezdvomno postalo, da pravimo pepigi kakor cecidi. Vendar si je treba zapomniti, da se raba analogije ne sme čez vse besede raztegniti, ker se v premnogih točkah sama seboj ne sklada. Se vé, da poskušajo učenjaki, nekatere stvari braniti, kakor odgovarjajo, n. pr., ko se je zapazilo, kako sta si *lepus* in *lupus*, v nominativu podobna, v sklonih in številih pa različna, da te besede niso jednake, ker je *lepus epicoenum*, *lupus masculinum*; da-si Varo¹⁾ v oni knjigi, v kateri početek rimskega mesta pripoveduje, *lupus* feminina pravi držec se Enija in Fabija Piktora. Če pa ravno iste učenjake prašaš, zakaj tvori *aper apri*, *pater pa patris*, trdijo, da je ono ime za se, to pa se ozira na nekaj drugega. Ker je vrh tega oboje iz grščine prišlo, se s tem izpričavajo, da se tvori iz *πατήρ* *patris*, iz *ἀπρίο* *apri*. Toda kako si bodo v teh le slučajih pomagali, n. pr. če se ženska imena v edninskem nominativu na us končajo in nikdar v genitivu končaja ris nimajo, *Venus* pa vendar *Veneris* tvori? Ravno tako, če imajo besede s končajem es različne genitivne oblike pa se nikdar na zlog ris ne končajo, *Ceres* pa vendar sili reči *Cereris*? Naposled tvorijo besede istega debela različne oblike, ker se od *Alba* izvaja *Albani* in *Albenses*²⁾, od volo pa volui in volavi? Kajti da glagoli, ki se v prvi osebi na o končajo, pretekli čas različno tvorijo, celo analogija priznava, saj tvori: cado, cecidi, spondeo spopondi, pingo pinxi, lego legi, pono posui, frango fregi, laudo laudavi. Analogija namreč ni precej, ko so bili ljudje vstvarjeni, z nebes prišla, da bi jezikoslovna pravila učila, ampak ona je bila potem iznajdena, ko so vže govorili, in pri govorjenju se je opazilo, kako se vsaka beseda pregiba. Tedaj se analogija ne nanaša na teorijo, ampak na primer, in ni pravilo za jezik, ampak izkustva, tako da ni analogija iz ničesar drugega nastala, kakor iz navade. Vendar se nekateri zelo nadležne in napačne natančnosti drže tako, da rajši audaciter kakor audacter govoré, naj se le vsi govorniki po čem drugem ravnajo, tako emicavit ne emicuit, conire in coire. Dovolimo tem, da govorijo *audivisse*, *seivisse*, *tribunale* in *faciliter*; naj se pri njih tudi *frugalis* pravi ne pa *frugi*, kajti kako bi drugače beseda *frugalitas* nastala? Isti tudi kažejo, da je v *centum milia nummum* in *fidem deum* dvoji solecizem, ker sklon in število spremenijo; jaz se vé, da tega nisem vedel in nisem navadi in lepoti po godu delal, kakor v premnogih slučajih, katere M. Tulij v *Govorniku*³⁾ kakor vse, izvrstno razpravlja. Pa tudi Avgust graja v pismu na C. Cezarja,⁴⁾ da

¹⁾ Na katero knjigo učenega Varona da Kvintilijan misli, se ne da določiti.

²⁾ Varo (de L. L. 8, 35) pravi: cum duae sint Albae, ab una dicuntur Albani, ab altera Albenses. Prebivalci mesta Alba longa so bili imenovani Albani prebivalci mesta Alba Fuentia pa Albenses.

³⁾ Cap. 46.

⁴⁾ *Kaj. Cezar*. Agripova sinova Gaj in Lucij je Avgust posinil. Pisma cesarja Avgusta na Kaja so se pogubila (Geil. 15, 7.)

slednji rajši *calidus* pravi, kakor *caldus*, ne ker ono ni latinsko, ampak ker se neprijetno glasi in ker je, kakor je sam z grško besedo zaznamoval, *πεπλσργον*. In vendar imajo nekateri samo to za pravilno izgovarjanje, katerega se tudi jaz držim. Kaj je namreč tako potrebno, kakor pravo izgovarjanje? Zares, jaz menim, da se je tega treba držati, dokler je mogoče, in tudi premembam se dolgo v bran staviti; toda zastarelo in opuščeno pridržavati je znamenje neke svojeglavnosti in prazne oholosti. Saj oni je bil vrlo učen mož, ki je brez aspiracije in z dolgim drugim zlogom pozdravljajno besedo izgovoril (glasi se namreč *avere*¹⁾) in ki je rajši *calefacere* rekel nego tako, kakor mi izgovarjamo, in *conservavisse*;²⁾ naj še face, dice, itd. izgovarja. To je prava pot, kdo pravi da ne? Pa poleg pelja bolj zlozna in bolj uglajena. Jaz se vendar nad ničemer tako ne čudim, kakor če se nekateri, ker se na odvisne sklone zanašajo celo nominativov ne najdejo, ampak si spremembe dovoljujejo; tako kedar v *ebur* in *robur*, kar najveljavnejši možje govorijo in pišejo, črko drugega zloga v *o* spremené, ker se govori *roboris* in *eboris*, *sulfur* in *guttur* pa črko *u* v genitivu obdržita; in tako sta tudi besedi *iecur* in *femur* proporni postali. To pa ni nič manj samohotno, kakor ako bi kdo v genitivu pri besedah *sulfur* in *guttur* v srednji zlog *o* vrnil, saj se tudi *roboris* in *eboris* govori; kakor zahteva Antonij Gnifo³⁾, kateri priznava, da se nahajajo oblike *robur*, *ebur* in celo *marmur*, da iz njih nastanejo *robura*, *ebura*, *marmura*. Ako bi pa sorodnost črk poznali, bi vedeli, da iz *robur* ravno tako *roboris* nastane, kakor iz *miles*, *limes*, — *millitis*, *limitis* — iz *iudex*, *vindex* — *iudicis*, *vindicis* in kar sem vže prej omenil. Kaj pa, če, kakor sem rekel, enaki nominativi čisto različne oblike v odvisnih sklonih tvorijo n. pr. *virgo*, *Juno*; *fusus*, *lusus*; *cuspis*, *puppis* in mnogo drugih? Saj se celo zgodi, da se nekatere besede v pluralu ne rabijo, nekatere nasproti v singularu ne, da nekaterim skloni manjkajo, nekatere v odvisnih sklonih prvotno obliko celo spremenijo, kakor *Juppiter*. In to se tudi pri glagolih zgodi, kakor pri *fero*, od katerega se pretekli čas in druge oblike ne nahajajo. Do tega ni zelo veliko, ako se te oblike ne nahajajo ali če so pretrde. Kako bo namreč beseda *progenies* genitiv singularis in kako spes genitiv pluralis tvorila? Kako pa naj se *quire* in *urgere* v trpno preteklem času ali v deležnikih glasi? Kaj bi druge besede navajal, ker še gotovo ni, ali tvori *senatus* v genitivu *senatus* ali *senati*? Torej mi se zdi, da oni prav imajo, ki pravijo, da je drugo latinsko govoriti in zopet drugo gramatično govoriti. Pa o analogiji je vže preveč.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Iz Celja. Dne 1. decembra t. l. imelo je celjsko učiteljsko društvo svoj mesečni zbor, kateri je bil mnogoštevilno obiskan. Ob 11. uri otvori prvosednik

¹⁾ Ker so navadno havě rekali.

²⁾ V Kvintilijanovi dobi so govorniki *calefacere* in *conservasse* rekali.

³⁾ Antonij Gnifo je bil rojen Galec, zelo bistroumen in učen jezikoslovec in učitelj govorništva v Rimu, katerega je baje tudi Cicero poslušal. Spisal je dve knjigi v latinskem jeziku.

zborovanje. Po odpetju slovenske pesni prečita g. Fr. Koebek zapisnik o zadnji seji, kateri se odobri.

Na to omeni prvosednik, da je nekdo izmed tovarišev neki osebi povse neresnično tako rekoč „toplo“ prinašal izvestja o naših društvenih razmerah in drugih stvaréh ter temu, ako je tudi danes prisoten, polaga na srce, naj vselej in povsod le resnico govori, ker naše društvo ne razpravlja nič takega, kar bi ne smelo priti v javnost. Ta opomin našega prvosednika nas je tem bolj presenetil, ker nismo nikoli mislili o tem, da zahaja v naše društvo človeče, — oprostite mi ta izraz, — ki obrekuje in po krivem ovaja društvene člane. Da se v vsakem stanu nahajajo lažnjivci, obrekovalci, neznačajneži, licemerci, ovaduhi — — — sploh pokveke, ki v svoj dobiček opravljajo razna „servitia manuaria“, to mi je znano, a da se nahajajo tudi med našim učiteljstvom taki „izrodki človeštva“, to nas je iznenadilo. Sramota za naš stan! Kako zamore li tak učitelj izročeno mu mladino vspešno izrežati k značajnosti, resnicoljubju in drugim čednostim, ako njemu samemu kot vzoru mladine teh lepih lastnosti nedostaje. Dotičnemu obrekovalcu bodi še povedano, da ga že dobro poznamo in da ga bomo pri prvi priložnosti imenovali, ko bode nas ali celo društvo sumničil, da ga spoznajo v svoji ničvrednosti i drugi tovariši. Toliko za danes!

Pa k stvari! Po ti neljubi opombi prečita prvosednik došlo mu pismo g. Fr. Hubada, ki namerava izdavat knjižnice za mladino. Tu pové, kaj vse namerava izdati in na kak način. Naše društvo sklene, znanega pisatelja mladinskih spisov pri svojem zelo koristnem in potrebnem podjetju podpirati po svoji možnosti. Mislim, da bodó to storili tudi drugi tovariši in rodoljubi naši, kojim je záres mar, da dobí ljuba mladina naša primerno in izborno „čtivo“ v roke. Ker ima g. profesor Hubad nakáno, vsako leto poslati med ljudi najmanje 4 knjižice mladinske, mislim, da bode s tem najprvije vresničena iskrena želja naša, ustanoviti organizovano knjižnico za mladino. Učitelji, podpirajte torej g. Hubada!

G. A. Petriček priredil nam je s svojim govorom: „Učna slika iz domovinoslovja“ pravi užitek. Po splošnih opombah o pouku v domovinoslovju kazal nam je praktično, kakó obravnava žalsko faro in občino. Osobito bilo je zelo poučno njegovo postopanje pri šematičnem razlaganju pojmov; občinski odbor, občinsko svetovalstvo in župan. Na koncu zanimivega govora izrazili so mu navzoči zaslužen hvalo. Mimogredé omenim še naj, da je želja vseh tovarišev, da bi še radi večkrat kaj tako praktičnega slišali.

Radi pomanjkanja časa preložil se je govor g. Brezovnika na prihodnje zborovanje. Sklenilo se je, naj pokaže samó to, kako on razvija pri domovinskem pouku iste pojme o volitvi občinskega odbora, županstva in župana. G. A. Brezovnik pravi, da ima v svojem razredu vpeljene načelnike klopij (Bankoberste) in splošnega reditelja, katere si učenci sami izvolé. Pri tej priliki pové jim, da se nalik temu volijo tudi občinski odborniki, svetovalci in župan.

Po zborovanju razveselovali smo se še dokaj ur v prijateljski družbi tovarišev ter se zmenili o tem ali unem. Táko bodi vselej! Živili prava kolegijalnost in vzajemnost!

F. K. Savinjski.

Ptujska okolica. Ptujsko učiteljsko društvo imelo je 1. decembra redno mesečno zborovanje. Po izjavi g. predsednika, da društvo zaradi slabega vremena dne 10. decembra ni moglo zborovati, kakor je bilo naznanjeno, otvori v navzočnosti 25 udov zborovanje. Za tem predstavi zbranim c. kr. okrajnega zdravnika g. Kleinsasser-ja, katerega navzoči pozdravijo.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Med dopisi omeni g. predsednik pismo od g. c. kr. okr. šol. nadzornika, kateri pošilja eden iztis g. Rakuševe obravnave: „Kdo kaznuje stariše zamudnih šolarjev?“ G. predsednik prečita nekatere točke ter priporoča dotično obravnavo vsem učiteljem.

Zatem nastopi c. kr. okr. zdravnik g. Kleinsasser, ter prednaša jako zanimivo o nalezljivih boleznih (Infectionskrankheiten). Po uvodu, v katerem je tolmačil nastanek in pomnoževanje bolezni po razširjajočih se glivicah, pogovori troje vrst stanic, katere se nahajajo pri teh boleznih, namreč: Koke-, Pyrilum- in Bacillusstanice. Za tem pride na bolezni same, katere razloči na dva dela, namreč v chronične in acutno nalezljive. Pogovoril je potem obširno chronične bolezni, med katere je prišteval: syphylis, tuberkulozo, gobavost, actnomykozo in smrkelj. Prve tri razvijajo se pri človeku, četrta pri domači govedi in peta pri konjih in oslih. Vendar pa ste tudi slednji dve opasni človeku in njegovemu zdravju, ker ju človek od živali lahko dobi. Govor je bil z velikim navdušenjem sprejet in z veseljem so pozdravili navzoči objubo g. poročevalca, da nam hoče pri prihodnjem zborovanju še poročati o acutnih nalezljivih boleznih.

Slednjič poroča dosedanji zastopnik učiteljstva v okr. šol. svetu, g. Robič o svojem šestletnem delovanju. Iz jako zanimivega poročila razvideli smo, da je g. zastopnik zaupanje učiteljstva opravičil, da je krepko deloval in čeprav je preživel več bridkih trenutkov, vendar se je za pravice učiteljev vedno krepko potegoval ter za nje glasoval. H koncu želi novemu zastopniku, kateri se bo še le izvolil, ker višja oblast g. Ivana Kavkler-ja ni potrdila, veliko uspeha, ter sklene s tem svoje poročilo. V zahvalo mu je zadonel krepki „Živio“!

Po nekaterih manjih predlogih sklene g. predsednik zborovanje, katero je trajalo čez dve uri. J. St.

Ljutomer. Dragi bralec! Ako si bil dne 22. decembra v Ljutomeru, zapazil si, da se mora tukaj nekaj izvanrednega goditi, kajti dosti in dosti srečalcem si v obrazu bral, da se jim je nekaj posebnega pripetilo in to tudi v resnici. Ni še leto minulo, odkar nam je nemila smrt okrajnega glavarja g. Trautvetter-ja pobrala in vendar se je vže kraj kakor tudi okraj v različnih stvareh spremenil. Zahvala za vse to dohaja sedanjemu okr. glavarju, g. Fr. Baronu Mac Nevin O' Kelly-ju, kateri se trudi želje istega, katerega kot okr. glavar zastopa, v resnici izpolniti. Krona vsemu temu trudu in delu pa mu je bil današnji dogodek. Hitro po njegovem prihodu v Ljutomer je prepotoval celi okraj, da spoznava ljudstvo, njega šege in tudi gmotno stanje in prepričal se je, da se je v tem kraju revščina posebno v vinskih vrhah vže globoko vkoreninila. Ker je pa ta gospod tudi za ljudsko omiko jako vnet, pazi tudi strogo na šolski obisk. Različni izgovori pri obravnavah zanikernih ljudi pri pošiljanju svojih otrok v šolo pa tudi milosrčnost so ga napotili, da se je lotil nabrati nekako vsoto denarjev, s katero bi se obleka za ubogo šolsko mladino nakupila in o božiču razdelila. Da se je to podjetje tako srečno izvršilo, pripomogla je najbolje njegova visokorodna gospa sopruga. Osnovala je odbor gospej, med katere je za nabrano vsoto kupljeno robo razdelila in njih poprosila, da so te gospe same obleko izdelale. Na ta način se je dosti stroškov prihranilo. Zvesta prigovoru: „Verba docent, exempla trahunt“ je tudi sama za 13 učencev in učenk celo obleko kupila in napravila. Za nabrani denar se je pa kupilo toliko robe, da se je zamoglo mej 44 učencev in učenk cela obleka in mej 23 pa najpotrebnejših reči razdeliti. Za razdelitev je bil četrtek odmerjen. Poprosila je tudi ta mila dobrotnica uboge mladine trške gospe, da so za deco napekle še različnih stvari.

Ob 2. uri popoldne so se v občinski hiši na krasno okinčani smreki sveče vžgale, potem je pripeljal g. nadučitelj 80 otrok v sobo, katerim se je veselje nad pričakovanimi darovi vže v obličju bralo. Katehet g. Šoštarč nagovori prvi zbrano mladino in nji v različnih izgledih priporoča veselje do šole, lepo obnašanje in hvaležnost do dobrotnikov. Potem nagovori g. nadučitelj mladino, nji pomen tega dogodka razlaga in zakliče k koncu: „Bog naj še ohrani mnogaja leta visokorodnega c. kr. okr. glavarja in njegovo milo obitelj!“ Mladina je zaklicala: „Živio!“

Zahvali se pa tudi v imenu obdarovane mladine v prvej vrsti visokorodnej gospoj soprugi c. kr. okr. glavarja potem tudi vsem drugim gospoj in gospodom, kateri so k temu milosrčnemu delu kaj gmotno ali djansko pripomogli. Potem se je začela razdelitev obleke. Kakor vže poprej omenjeno, bilo je 80 učencev in učenk deloma celo deloma z najpotrebnejšimi rečmi obdarovanih. Konečno je dobil vsaki nekaj sladkarij, pekarij in spominka iz drevesa.

Velika pomoč bode to velikodušno delo pri šolskem napredku; Bog daj, da bi se zamogla želja ovih milosrčnih dobrotnikov izpolniti in drugo leto zopet tolika množica ubogih otrok obdarovati. Kovačič.

Sv. Križ na murskem polju, 15. dec. 1887. V četrtek, dne 1. dec. 1887 je imelo ljutomersko učiteljsko društvo zadnje zborovanje v tekočem letu. Društveni predsednik, gosp. Iv. Kryl otvoril zborovanje s srčnim pozdravom in izroči zapisnikarstvo današnje seje g. J. Karbi, ker je prejšnji tajnik gosp. J. Freuensfeld v pedagogijo na Dunaju. — Na novo sta k društvu pristopila g. Jak. Kovačič in gsdč. Veranič iz Ljutomera. — Potem se zadnji zapisnik prečita in odobri.

Na dnevnem redu je bilo najpred: „Različni filozofični nazori“, o čem nam je g. J. Kryl prav zanimivo prednašal. Za tem je prevzel g. predsednik mesto tajnika poročilo o društvenem delovanju t. l. Iz taistega zvemo, da ima naše društvo 15 udov in je bilo naročeno na šest časopisov. Imelo je šest zborovanj, pri katerih so se različna vprašanja reševala.

Poročevalci so bili sledeči: G. Ivan Kryl: a) Črtice iz zemljepisja ljutomerskega okraja, b) Prebivalstvo gledé spola in narodnosti; gospodarstvo, vinarstvo, živinarstvo; razmerje o gmotnem in duševnem obzorju prebivalcev na polju in po hribih, c) Komenskega nazori o kaznovanju v ljudski šoli, d) Različni filozofični nazori; g. Toma Pušenjak: Uspeh šolskih vrtov in priporočanje nekaterih boljših zvrstij zelenjadi; g. Josip Freuensfeld: Poročilo o domovinoslovju ljutomerskega okraja; Janko Karba: Moralne slabosti mladine; g. Tone Herzog: Plavi bezeg; g. Simon Cvahte: Nemščina kot drugi deželni jezik v slovenski ljudski šoli; g. Franjo Schneider: Ptici našega okraja; gsdč. Barbika Höchtl: Otroško zabavišče.

Iz blagajnikovega poročila poizvemo, da so se iz blagajnice stroški za naročnino in vezanje šest časopisov poplačali. Tudi knjigo „Zvončki“ je društvo kupilo in 2 gld. 35 kr. nabralo za društvo v Gradcu, ki podpira uboge učiteljske vdove in sirote. Iz celega računa se razvidi, da je društvo v tem letu imelo 16 gld. 62 kr. dohodkov in 17 gld. 26 kr. izdatkov, tedaj 64 kr. deficita, kateri pa se je pri današnji seji poravnal.

Potem je bila volitev novega odbora. Po predlogu g. Gabriel-a Postružnik-a bili so per aklamationem izvoljeni: Ivan Kryl, predsednikom; Josip Horvat, podpredsednikom; Jakob Kovačič, tajnikom in Janko Karba, blagajnikom.

Društvo si bode v prihodnjem letu zopet naročilo te-le časopise: „Popotnik“, „Učiteljski Tovariš“, „Vrtec“, „Schule und Haus“, „Lehr- und Lernmittel-Magazin“ in „Kmetovalec“.

Naše društvo je tedaj v tem letu precej živahno delovalo in želeti je, da tudi v bodočem letu tako pridno deluje! V to pomози Bog! Janko Karba.

Od beneške meje, 10. dec. (Izv. dop.) Celó naravno je, če Slovenci ob periferijah mile Slovenije simpatizujemo čedalje krepkeje ter se zanimamo za vsak napredek narodni, za vsako pridobitev ali izgubo. Mi tu ob meji beneški, ob bregovih zelenomôdre Soče, zremo z živim zanimanjem v lepo zeleno Štajersko, ki je rodila materi Slavi že premnogo slavnih sinov, in reči moramo, da nam tako opazovanje provzroča marsikako veselo, a tudi mnogokako grenko uro. Naravno je tudi, da sledimo z osobitim zanimanjem národnemu učiteljstvu lepe Štajerske o vsakem njegovem koraku, kajti dobro znamo, da je učiteljstvo glavni faktor v vzgoji národa, da je v njegovej roki národa našega blagor in — bo-

dočnost. In prav iz učiteljskih krogov divne Štajerske slišimo časih kaj radostne glasove, — a vendar smo se marsikdaj uverili i tú: da tudi v vrlem učiteljstvu tam ob vzhodnej meji Slovenije ni ravno do pičice vse tako, kakor bi moralo biti. Za danes le v nekej zadevi, ki ni samo lokalnega pomena, kakor bi si morda kdo mislil. Torej „ad rem!“

Čudimo se in strmimo, kako namreč od mnogih strani interpelujejo Šmarijsko-Rogaško učiteljsko društvo“ radi preklica v „Popotniku“ priobčenega poziva slovenskemu učiteljstvu, a vendar še ne vemo, kaj je z onim pozivom in je-li se nam je nadejati kdaj dobro urejene knjižice za mladino ali ne?! To je neodpušljivo! Če že nikakor ne moremo (!) izvršiti sklepov svojih, pa jih vsaj ne preklicujmo! Nikar smešiti stanú pred svetom, da ne bode sodil, kakor bi bilo učiteljstvo še le v povojih, komaj v razvitku „otroške“ ali celo „otročje“ dobe; kajti le otrok zavrača jutri to, kar se mu ljubi danes. Pri učiteljstvu slovenskem je neizogibno treba nekake radikalne preosnove. Deželske meje morajo odpasti, učiteljstvo se mora bolje spoznavati, ljubiti in zblížati, združiti in kolegijalno podpirati. Le v zlogi je moč! In če bode učiteljstvo zložno, zasije mu prav gotovo solnce boljše sreče, z jasnim obrazom sme zreti v bodočnost.

„Organizovane knjižnice za mladino“ nam je neizogibno treba, saj vendar nimamo kaj dati v roko našej deci! Delati je torej treba neupogljivo po načrtu, ki je v že omenjenem pozivu označen dosti jasno! In če pomislimo, da nam bodo bratje ob srebropenej Veltavi in Moravi s svojim novo ustanovljenim „spolkom česko-slovinským“, kakor tudi z „Ustřednim spolskom jednot učitelských v Čechách“ pomagali ustanoviti knjižnico za mladino, potem mora vsakdo šteti tako postopanje „Šmarijsko-Rogaškega učiteljskega društva“ v neodpušljiv greh. Želeli bi, da je g. prvosedniku gotovo žal oni „nepremišljen“ ali vsaj „neumesten“ korak ter da bi to hibo čim preje popravil. V to svrhu naj bi pripomogel tudi odbor — saj pravo za pravo prvosodnik ne more vršiti takih toliko važnih stvari, da se ne posvetuje z odborom! — Kakor tudi ostali člani. Videant consules!

Na Primorskem pozdravljam z oduševljenjem sklep slavnega „Celjskega učiteljskega društva“, s katerim prevzame v svoje področje organizovanje vseh slovenskih učit. društev v skupno celoto. Tolminsko, Goriško, Sežansko in Koparskega okraja učiteljsko društvo gotovo z veseljem vstopi v le-to kolo, kajti le s skupnimi silami bode mogoče boriti se s tisoč neprilikami, bode mogoče kaj uspešnega doseči. „V zlogi je moč!“ — odzivamo Vam, bratje mili, od bregov „bistre hčerke planin“, zagotavlja Vas, da učiteljstvo na Primorskem ne bode zaostajalo za vrliimi kolegi zelene Štajerske. Veže nas jedna vez, bije ista nemila osoda, a tudi srca naša navdaja jednaka ljubav do milega nam naroda, kojemu moramo vzgojiti poštenih značajev za življenje!

Bohdá! že nám lepši doby nastanou!

Gorski Nihilist.

Novice in razne stvari.

[Gospod Fran Jamšek], nadučitelj in mnogozaslužni šolnik v Reichenburgu praznoval je dne 15. t. m. v krogu svojih tovarišev in prijateljev tridesetletnico svojega službenega delovanja. Čestitamo ter kličemo: „Na mnogaja leta!“

[Okrajna hranilnica v Slovenjem gradu] je za zgradbo šole v Št. Ilju pod Turjakom podarila 800 gld. — Poslopje, namenjeno za 3 razrede se je že letos staviti začelo in bo koncem prihodnjega poletja izgotovljeno. Slava!

[Deželni šolski svet za Gorico in Gradiško] je, kakor poroča uradni „Osservatore“, na deželnozborskega zastopnika, poslanca Grasserja, predlog jednoglasno sklenil, da se ima na vseh ljudskih šolah nemški jezik poučevati kot obližaten predmet.

[Štritarjevih zbranih spisov] izšla sta 24., 25. in 26. snopič. V njih se nadaljuje in konča povest „Sodnikovi“ in pričenja povest „Rosana“.

[„Slovan“, edini redno ilustrovan slovenski leposloven list je prenehal izhajati.

[„Slovanski svet“] je imé novemu časopisu, ki bode od novega leta naprej 10. in 25. dne vsakega meseca v Ljubljani izhajal. — Natančnejša natanila o njem se še le objavijo.

[V Bolgariji] zahteva šolska postava, da mora mladež po mestih 8 let, na selih 6 let obiskovati šolo. Troški za narodno šolo so znašali leta 1885. 2¹/₂ milij. frankov.

Vabilo. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico ima v četrtek, 12. dne janularija 1888 v navadnih prostorih svoj glavni zbor po tem-le vzporedu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Poročilo odbora o društvenem delovanju v preteklem društv. letu. 3. Nadaljevalni pogovori o gosp. prof. Lavtarjevem računu. 4. Volitev novega odbora. 5. Nasveti in želje posameznih udov. K mnogobrojni vdeležitvi vlijudno vabi odbor.

Vabilo. Celjsko učiteljsko društvo ima v četrtek, dne 29. dec. t. l. ob 11. uri dopoludne v Celjski okoliški šoli svoj letni glavni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Črtice iz moje šolske prakse; gov. A. Brezovnik. 5. Letno poročilo: a) tajnika, b) blagajnika. 6. Volitev: a) novega odbora, b) treh pregledovalcev računov. 7. Določitev društvenine. 8. Nasveti. — Istega dne je na istem mestu ob 10. uri dopoludne odborova seja. K prav obilni udeležitvi vabi uljudno Tone Brezovnik, t. č. preds.

Javna zahvala.

Slavni odbor družbe „sv. Mohora“ je podaril šoli v Novištifti pri Gornjem gradu več knjig, za kar se mu podpisani najprisrčneje zahvaljuje.

Narodna šola v Novishtifti, dne 30. novembra 1887.

Ivan Kele, šol. vodja.

Javna zahvala.

Preč. kn. vl. konzistorij v Mariboru je blagohotno odpustil podpisanemu kraj. šol. svetu stanovnino za šolske prostore, katera vsota se ima za stavbo novega šolskega poslopja porabiti. Za to blagodušnost se mu s tem izjavi najponižnejša zahvalnost.

Krajni šolski svet Novaštifta pri Gornjem gradu, dne 30. nov. 1887.

Kele Ivan, šol. vodja.

Rihtar Jože, načelnik.

NATEČAJI.

Nadučiteljsko in podučiteljsko mesto.

Na provizorični dvorazredni lj. šoli pri sv. Marjeti poleg Rimskih toplic se umešča mesto voditelja (kot def. učitelja in prov. nadučitelja) in provizorično mesto podučitelja z dohodki III. plač. vrste in prostim zelo prostornim stanovanjem v novi šoli.

Prosileci, za katero teh mest naj svoje redno obložene prošnje gledé mesta voditelja z dokazom, da so sposobni subsidarično poučevati katoliški veronauk — vložijo potom predpostavljenega okr. šolskega sveta do 15. janularija 1888 pri krajnem šolskem svetu pri sv. Marjeti poleg Rimskih toplic.

Okr. šolski svet Laško, dne 1. decembra 1887.

Predsednik: *Netolicka s. r.*

Podučiteljske službe.

V celjskem šolskem okraju so nastopna učiteljska mesta ali definitivno ali tudi provizorično takoj umeščajo.

- a) Eno podučiteljsko mesto na petrazredni ljudski šoli v **Št. Jurju** ob juž. žel. z dohodki III. plač. vrste.
- b) Eno podučiteljsko mesto na čveterorazredni ljudski šoli v **Št. Pavlu** v sav. dolini z dohodki III. plač. vrste.
- c) Mesto stalnega okr. pom. učitelja — kot podučitelja — z dohodki III. plač. vrste.

Prosilci za katero teh mest naj vložijo svoje redno obložene prošnje potom predpostavljenega okr. šolskega sveta do **15. januarja 1888** in sicer gledé prvega pri krajnem šolskem svetu v **Št. Juriju** ob juž. žel., gledé drugega pri kr. šol. svetu v **Št. Pavlu**, gledé tretjega pa **neposredno** pri podpisanem okr. šolskem svetu.

Okr. šolski svet v Celju, dne 1. decembra 1887.

Predsednik: **Netoliczka s. r.**

Št. 733.

Podučiteljska služba

na četirirazrednici v **Središču** (Polstrau), IV. plačilnega razreda, se stalno umešča.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do **25. januarja 1888** pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet Ormož, dne 8. decembra 1887.

Predsednik: **Marek s. r.**

Pri upravnistvu „Popotnika“ v Mariboru se dobi

Popotnikov koledar

za slovenske učitelje 1888

s popolnim šematizmom šolskih oblastnij, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po Južno-Štorskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega po stanju v začetku šolskega leta 1887/8, sestavil in založil **Miha J. Nerat**, naduč. in Pop. urednik v Mariboru. Koledar se je začel ravnokar razpošiljati.

Kdor ga želi, pa se še ni oglasil zanj, naj stori to kmalu, ker bi mu sicer ne mogli postreči, kajti tiskalo se je le toliko izvodov, kolikor se ga je od I. izdaje razpečalo.

Šematizem je primerno popravljen in popolnjen. Razun njega obsega koledar še marsikaj za učitelja potrebnega in zanimivega.

Popotnik-ovega koledarja

— 1888 —

elegantno v platno vezan komad stoji 1 gld. 20 kr. (s poštnino vred.)